

Поряд із цією системою також має бути створена система заходів безпеки, які мають некаральну сутність [5].

Таким чином, кримінально-правовий вплив – це спеціальна діяльність держави, яка проявляється в реагуванні на факти порушення встановлених нею кримінально-правових заборон за допомогою можливостей кримінального закону. Кримінально-правовий вплив, по-перше, реалізується за допомогою системи каральних та некаральних заходів кримінально-правового характеру, що відіграють визначальну роль в умовах реалізації положень кримінального закону, по-друге, кримінально-правовий вплив включає в себе правосвідомість і правову культуру, які формуються в умовах існування кримінального закону за допомогою реалізації його виховної функції та впливу на суспільні відносини, свідомість суб'єктів, які в них вступають або потенційно здатні стати такими суб'єктами.

Література:

1. Новий словник української мови : у 4-х т. 42 000 слів. – Т. 1 : А–Є [Текст] / [укладачі: В. Яременко, О. Сліпушко]. – К.: Аконті, 1999. – 927 с.
2. Коган В. М. Социальный механизм уголовно-правового воздействия [Текст] / В. М. Коган. – М.: Наука, 1983. – 184 с.
3. Лопашенко Н. А. Основы уголовно-правового воздействия : уголовное право, уголовный закон, уголовно-правовая политика [Текст] / Н.А. Лопашенко. – СПб.: Из-во Р. Асланова «Юридический центр Пресс», 2004. – 314 с.
4. Дуюнов В. К. Уголовно-правовое воздействие: понятие, основание, механизм [Текст] / В.К. Дуюнов // Российский следователь. – 2001. – № 4. – С. 27–31.
5. Дуюнов В. К. О совершенствовании содержания и структуры уголовного закона [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.sartraccs.ru/i.php?oper=read_file&filename=Pub/duyunov. – Назва з екрана.

Т. В. Родіонова

ст. викладач

СУТНІСТЬ І ВИЗНАЧЕННЯ ПОНЯТТЯ «МІСЦЕ ВЧИНЕННЯ ЗЛОЧИНУ»

Загальна частина чинного кримінального законодавства України не містить визначення поняття «місце вчинення злочину». Встановлюючи правила поширення чинності закону щодо злочинів, вчинених на території України, вітчизняний законодавець у ч. 2 ст. 6 КК України передбачив: «Злочин визнається вчиненим на території України, якщо його було почато, продовжено, закінчено

або припинено на території України». Як впливає з наведеного, це не є визначенням поняття місця вчинення злочину як ознаки об'єктивної сторони складу злочину.

Як правомірна, так і протиправна поведінка людини завжди вчиняється у певний час та в певному місці. У зв'язку з тим, що деякі форми поведінки людини є неприйнятними для суспільства на підставі того місця, де вони були виявлені, законодавці минулого та сьогодення формулюють в диспозиціях правових норм безпосередні або опосередковані вказівки на ознаки таких місць. Враховуючи те, що місце вчинення певних дій особи належить до зовнішніх ознак правопорушення, то з часом у загальному вченні про об'єктивну сторону злочину з'явилися теоретичні положення щодо необхідності враховувати ознаки місця під час кваліфікації злочинів.

Привертає до себе увагу той факт, що у працях другої половини XIX – початку XX ст.ст., присвячених Загальній частині кримінального права, дуже рідко приділяється увага місцю вчинення злочину. Одним з нечисленних навчальних нарисів із Загальної частини кримінального права, де ознаку місця вчинення злочину виокремлюють як самостійну у главі про зовнішню сторону злочину, є праця В.В.Єсіпова «Нарис російського кримінального права. Частина Загальна. Злочин і злочинці. Покарання і карані», видана 1894 р. у м. Варшаві [1].

Погоджуючись з німецькими криміналістами, В.В.Єсіпов наголошував, що місце вчинення злочинного діяння належить до важливих елементів зовнішньої сторони злочину. Вчений писав: «До того ж, поняття місця може мати подвійне значення: по-перше, певні діяння лише тоді вважатимуться злочинними, коли їх вчинено у певному місці; по-друге, певні злочини вважаються кваліфікованими, коли вони вчинені у такому місці. У нашому Уложенні передусім зазначається у загальному розумінні, що вина особи, яка вчинила будь-який злочин, а разом із тим і обсяг відповідного покарання збільшується в міру того, чим більше ним порушено певних особистих обов'язків щодо місця, де було вчинено злочин (ст. 129 п. 6). Отже, місце злочину може мати значення обставини, яка збільшує вину і покарання злочинця». Вивчення праці В. В. Єсіпова доводить, що науковець також уникає визначення поняття місця вчинення злочину [1, с. 243-244].

Одним із перших підручників, виданих в Україні після подій 1917 р., була праця із Загальної частини кримінального права 1919 р.

Е. Я. Немировського. Науковець так само, як і більшість його попередників, уникає питання про місце вчинення злочину. У розділі про об'єктивну сторону злочину Е.Я. Немировський розглядає діяння, упущення і причинний зв'язок, протиправність діяння і обставини, що її виключають. Факультативні ознаки об'єктивної сторони злочину вченим окремо не коментуються [2, с. 97].

Протягом 60 – 80-х рр. ХХ ст. в українській науці кримінального права активно розроблялись питання елементів та ознак складу злочину. Наприклад, вивчення інших наукових джерел радянського періоду розвитку науки кримінального права дозволяє пересвідчитись, що кримінально-правове поняття місця вчинення злочину не було предметом дослідження вчених. До нього звертаються лише мимохідь, висвітлюючи інші питання.

Позиція деяких науковців про несамостійний характер ознаки «місце вчинення злочину» може сприйматись як вразлива з точки зору логіки, оскільки викликає запитання: якщо одна ознака є компонентом іншої ознаки, то чи може вона мати самостійний характер в об'єктивній стороні злочину? Питання потребує окремого вивчення, беручи при цьому до уваги й те, що дискусію ще більше поглибив В. М. Кудрявцев.

На думку В. М. Кудрявцева, спосіб, місце, час та обстановка вчинення злочину є істотними характеристиками злочинної дії (бездіяльності), проте вони не належать до самостійних елементів об'єктивної сторони, оскільки вони лише характеризують діяння (дію або бездіяльність) злочинця [3, с. 10].

В. С. Прохоров, автор глави про об'єктивну сторону злочину в Курсі радянського кримінального права (Ленінград, 1968 г.), не погодився з цією думкою В. М. Кудрявцева. «Таке вирішення питання викликає заперечення, – пише В. С. Прохоров. – Виведення зазначених обставин за межі об'єктивної сторони злочину означає, природно, їх виведення за межі злочину взагалі. Зрозуміло, що місце, час і обстановка не є ознаками діяння, однак вони – ознаки злочину – поняття більш широкого, ніж поняття діяння та наслідків, які ним спричиняються» [4, с. 316].

Варто мати на увазі, що означена дискусія триває і в наш час. Наприклад, Л. О. Букалєрова вважає, що такі характеристики злочинного діяння, як місце, час, обстановка є істотними, але не самостійними елементами об'єктивної сторони злочину, оскільки, власне, не конкретні місце, час, обстановка вчинення злочину, а зовнішній бік суспільно небезпечного діяння, вчиненого в цих умовах, має юридичне значення [5, с. 323].

Отже, питання щодо самостійності ознаки «місце вчинення злочину» чи його підпорядкованості іншим ознакам об'єктивної сторони злочину лишається спірним.

Література:

1. Есипов В. В. Очерк русского уголовного права. Часть Общая. Преступление и преступники. Наказание и наказуемые [Текст] / В.В. Есипов. – Варшава: Типография Варшавского учебного округа, 1894. – 420 с.
2. Немировский Э. Я. Учебник уголовного права. Общая часть [Текст] / Э. Я. Немировский. – Одесса: Издание Акционерного Южно-Русского Общества Печатного Дела, 1919. – 376 с.
3. Кудрявцев В. Н. Объективная сторона преступления [Текст] / В. Н. Кудрявцев. – М.: Государственное издательство юридической литературы, 1960. – 244 с.
4. Курс советского уголовного права. Часть общая. В 5-ти томах. Т.1. [Текст]/ отв. ред. Н. А. Беляев, М.Д. Шаргородский. – Ленинград: Изд-во ЛГУ, 1968. – 646 с.
5. Общая часть уголовного права: состояние законодательства и научной мысли [Текст]/ Под ред. докт. юрид. наук, проф. Н. А. Лопашенко. – СПб.: Издательство Р. Асланова «Юридический центр Пресс», 2009. – 785 с.

В. О. Сич

*магістрант 2 курсу, спеціальність «Право»
науковий керівник: к.ю.н., доц. Миколенко О. М.*

ВЗАЄМОДІЯ СЛІДЧИХ ТА ОПЕРАТИВНИХ ПІДРОЗДІЛІВ

Проблема виявлення, розкриття та розслідування злочинів є однією з гострих проблем, що стоять перед правоохоронними органами. Ефективність боротьби зі злочинністю значною мірою залежить від згуртованості правоохоронних органів. В першу чергу, це стосується оперативно-розшукової та слідчої діяльності. Адже проблеми взаємодії оперативно-розшукових та слідчих підрозділів є однією з причин недостатнього виявлення, розкриття та розслідування злочинів. У діяльності по розкриттю і розслідуванню злочинів часто виникає необхідність взаємодії оперативних та слідчих підрозділів. Так, на підставі матеріалів, отриманих в результаті оперативно-розшукової діяльності, приймаються рішення про проведення раніше не запланованих слідчих (розшукових) дій (наприклад, пред'явлення для впізнання підозрюваного особою, що здійснює співробітництво з оперативними підрозділами на конфіденційній основі), про вироблення більш доцільної тактики проведення слідчих (розшукових) дій, про підвищення ефективності окремих слідчих (розшукових) дій (наприклад, перед обшуком була